

Sp. zn. 5188/2017/VOP/PF
Č. j. KVOP-41126/2018
Datum 19. září 2018

Vážená paní A.,

ráda bych Vás seznámila se závěry, ke kterým jsem dospěla při šetření zahájeném na základě Vašeho podnětu ve věci nízké výše invalidního důchodu.

Šetřením jsem zjistila, že Vám Česká správa sociálního zabezpečení (dále také „ČSSZ“) přiznala invalidní důchod od pozdějšího data, než Vám náležel, a to na základě posudku o invaliditě, který nesplňoval podmínky úplnosti a přesvědčivosti.

ČSSZ již v průběhu šetření pochybení napravila. I přes posunutí data vzniku invalidity z 29. 12. 2014 na 25. 3. 2011 Vám nevznikl nárok na invalidní důchod v mimořádné výši z důvodu chybějící doby pojištění.

V důsledku posunutí data vzniku invalidity Vám ČSSZ zvýšila invalidní důchod o 725 Kč měsíčně a přiznala doplatek důchodu ve výši 143 015 Kč. Podrobnosti následují.

V podnětu jste uvedla, že Vám ČSSZ vyplácí invalidní důchod III. stupně ve výši 3 110 Kč. Příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, který má za následek vznik invalidity III. stupně, je ve Vašem případě těžká paranoidní schizofrenie. Posudek o invaliditě ze dne 24. 8. 2016, dle něhož jste byla uznána invalidní ve III. stupni invalidity od 29. 12. 2014, neuváděl bližší okolnosti stanovení data vzniku invalidity. Z posudku nebylo ani zřejmé, zda invaliditě III. stupně předcházela invalidita nižšího stupně. Paranoidní schizofrenie je přitom těžké duševní onemocnění, které nevzniká náhle, ale pomalu.

Na základě těchto skutečností jsem v dané věci zahájila šetření.

Nyní Vám přiblížím rozsah svých oprávnění a podrobně Vás seznámím se svými zjištěními a závěry.

Orgány příslušné k rozhodování v důchodových věcech, tj. okresní správy sociálního zabezpečení a ČSSZ, včetně lékařské posudkové služby, jejíž lékaři posuzují zdravotní stav pro důchodové účely, spadají do mé působnosti. Nepřísluší mi však posuzovat zdravotní stav a invaliditu – nemohu přímo přezkoumat odborné závěry posudkových lékařů. Nemohu se proto vyjádřit k Vašemu zdravotnímu stavu a zhodnotit, zda posudkoví lékaři správně posoudili Vaši invaliditu, a zejména datum jejího vzniku. Mohu však zkoumat, zda posudky splňují všechny potřebné a předepsané náležitosti a zda (mimo jiné) údaje v nich uvedené nejsou ve viditelném rozporu s údaji obsaženými v lékařských zprávách.

Při posuzování invalidity jsou posudkoví lékaři povinni postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu¹). Musejí vycházet zejména z nálezů ošetřujícího lékaře, popřípadě výsledků funkčních vyšetření a výsledků vlastního

---

1 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

vyšetření (§ 8 odst. 7 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení²). Zásadním důkazním prostředkem jsou pak nálezy odborných lékařů, v jejichž péči se pojištěnec nachází. Podklady, z nichž posudkový lékař při posuzování zdravotního stavu pojištěnce vycházel, skutečnosti, které z nich zjistil, závěry, jež na jejich základě učinil, a odůvodnění těchto závěrů je povinen zaznamenat do posudku o invaliditě (§ 7 vyhlášky o posuzování invalidity³). Judikatura správních soudů⁴ na tento posudek klade dva zásadní požadavky, tj. aby byl úplný a přesvědčivý. Úplnost posudku spočívá v tom, že se v něm posudkový lékař vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, tedy i s těmi, které namítá účastník uplatňující nárok na důchod podmíněný nepříznivým zdravotním stavem; požadavek přesvědčivosti pak splňuje jen posudek obsahující náležité zdůvodnění posudkového závěru tak, aby byl tento závěr přesvědčivý i pro laika, který nemá odborné lékařské znalosti. Posudek, jenž neobsahuje náležité odůvodnění posudkových závěrů, nelze považovat za přesvědčivý. Do posudku o invaliditě je posudkový lékař povinen uvést, z jakých podkladů při hodnocení zdravotního stavu pojištěnce vycházel, jaké skutečnosti z nich zjistil a k jakým závěrům na jejich základě dospěl. Měl by uvést důvody, které jej vedly k uznání či neuznání invalidity, ke stanovení procentního poklesu pracovní schopnosti a vypořádat se se všemi skutečnostmi, které neodpovídají jeho závěrům. Rovněž musí určit datum vzniku invalidity.

Vznik invalidity je objektivně existujícím stavem, a nelze ho proto stanovit na základě nahodilých skutečností, jakými v konkrétních případech mohou být například počátek hospitalizace, **datum lékařského vyšetření, datum podání žádosti o invalidní důchod, datum skončení výplaty nemocenského, jestliže podle zdravotních změn a vyšetření je možno spolehlivě usoudit, ke kterému datu invalidita skutečně vznikla.** Pokud nelze datum vzniku invalidity stanovit alespoň s vysokou pravděpodobností, např. vznikla-li invalidita postupně, je třeba tuto skutečnost blíže zdůvodnit a uvést den, kdy již byla její existence nepochybná.⁵

Ze zasláné lékařské dokumentace, konkrétně z nálezu ošetřujícího psychiatra ze dne 29. 1. 2015 vyplynulo, že Vaše onemocnění se objevilo plíživě. V období od 5. 2. do 22. 5. 2014 jste byla hospitalizována v PL X. Z posudku o invaliditě přitom nevyplývá, že by se posudkový lékař mohl domnívat vzniku invalidity před 29. 12. 2014 zabýval, respektive by si vyžádal doplňující dokumentaci či vyšetření.

Strohé označení data vzniku invalidity, které je shodné s datem vyžádání tiskopisu T 400 od ošetřujícího lékaře, nelze u postupně se rozvíjejících onemocnění vnímat jako přesvědčivé odůvodnění okamžiku vzniku invalidity.

Na tuto skutečnost upozornil ČSSZ na základě mého pověření vedoucí odbor sociálního zabezpečení Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. et Mgr. Jiří Hrubý dopisem ze dne 22. 11. 2017. Dopisem ze dne 12. 12. 2017 mě vedoucí oddělení stížností České správy

---

2 Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

3 Vyhláška č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity, ve znění pozdějších předpisů.

4 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2014, čj. 5 Ads 94/2014-24; www.nssoud.cz.

5 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2012, čj. 6 Ads 61/2012-20, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2011, čj. 4 Ads 118/2010-174, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2004, čj. 3 Ads 6/2004-47, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2005, čj. 4 Ads 32/2004-69, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2007, čj. 4 Ads 61/2006-62; www.nssoud.cz.

sociálního zabezpečení Ing. Zuzana Černá informovala, že odbor interního auditu a kontroly ČSSZ požádal odbor lékařské posudkové služby ČSSZ o vyjádření k Vašemu případu.

Po provedení recenze dospěla ČSSZ k závěru, že posudky o invaliditě, kterými jste byla uznána invalidní, nejsou úplné a přesvědčivé. ČSSZ proto dala podnět k provedení mimořádné kontrolní lékařské prohlídky se zaměřením na datum vzniku invalidity.

Nový lékařský posudek o invaliditě jakožto výsledek posouzení zdravotního stavu ze dne 26. 1. 2018 vyhotovil posudkový lékař Okresní správy sociálního zabezpečení Y. (dále také „OSSZ“). Dospěl přitom k závěru, že jste invalidní od 22. 5. 2014, tj. ode dne propuštění z hospitalizace z PL X.

Při novém posouzení zdravotního stavu posudkový lékař vycházel ze zprávy MUDr. B. ze dne 29. 1. 2015 (PL Z.), ze zprávy MUDr. C. ze dne 11. 1. 2018 (psych. ambulance) a z profesního dotazníku. Součástí spisové dokumentace, a ani ve výčtu rozhodujících podkladů o Vašem zdravotním stavu, z nichž posudkový lékař při posouzení zdravotního stavu dne 26. 1. 2018 vycházel, nebyla propouštěcí zpráva z PL X.

ČSSZ jsem upozornila, že s ohledem na skutečnost, že posudkový lékař stanovil datum vzniku invalidity dnem propuštění z hospitalizace z PL X., je tento lékařský nálezn nezbytným podkladem pro posouzení zdravotního stavu a měl by být součástí spisové dokumentace, respektive by měl být součástí podkladů pro přesvědčivé stanovení data vzniku invalidity.

ČSSZ v návaznosti na moje upozornění nařídila novou kontrolní lékařskou prohlídku, kde se posudkový lékař velmi podrobně zabýval hodnocením Vašeho zdravotního stavu. Posudkový lékař vycházel krom jiného ze zprávy MUDr. B. ze dne 29. 1. 2015 (PL Z.), z profesního dotazníku a ze zpráv psychiatricky MUDr. C. Na základě informací uvedených v přehledu úhrad zdravotní péče si posudkový lékař vyžádal opis zpráv z psychotherapeutického sanatoria Q. a kontaktoval MUDr. D. za účelem zaslání lékařských zpráv. Přestože se požadované zprávy nepodařilo dohledat, z údajů poskytnutých od těchto subjektů posudkový lékař stanovil datum vzniku invalidity kvalifikovaným odhadem na 25. 3. 2011.

Nejnovější posudek o invaliditě, tedy posudek ze dne 30. 7. 2018, obsahuje výčet podkladů rozhodujících pro posouzení zdravotního stavu, podrobně popsána skutková zjištění, ke kterým posudkový lékař dospěl, výsledek posouzení zdravotního stavu a míru poklesu pracovní schopnosti a posudkový závěr. Tento posudek o invaliditě považuji za úplný a přesvědčivý. Velmi oceňuji přístup posudkového lékaře, který se snažil obstarat si pro posouzení zdravotního stavu lékařské nálezy, a to na základě údajů zanesených v přehledu úhrad zdravotní péče. Pozitivně hodnotím, že i přes chybějící lékařské nálezy posudkový lékař s přihlédnutím k charakteru onemocnění konstatoval počátek vzniku invalidity kvalifikovaným odhadem.

Jak jsem již v úvodu zprávy uvedla, nárok na mimořádný důchod, který by měl za následek významnější zvýšení invalidní důchodu, Vám nevznikl. Důvodem je nesplnění podmínek nároku na tento důchod. Dle ustanovení § 42 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění platném v době rozhodování o invalidním důchodu, platí, že nárok na mimořádný důchod má pojištěnec mladší 28 let, který byl uznán invalidním před dosažením věku 28 let, a zároveň období od 18 let věku života do vzniku nároku na invalidní

důchod je kryto dobou pojištění nebo doba, která není kryta dobou pojištění, je kratší jednoho roku.

Za účelem kontroly správnosti zaznamenaných dob pojištění z titulu evidence na úřadě práce jsem oslovila Úřad práce České republiky – krajskou pobočku v Příbrami s žádostí o zaslání přehledu dob vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Zjistila jsem, že údaje poskytnuté úřadem práce odpovídají údajům zaneseným v osobním listu důchodového pojištění, to znamená, že doba, která není kryta dobou pojištění, je ve Vašem případě delší než přípustný jeden rok.

Vážená paní A., jelikož Česká správa sociálního zabezpečení mnou vytýkané pochybení již napravila, své šetření končím dle ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Přílohy

Důchody – nejčastější dotazy

GDPR informace

Jak se obracet na veřejného ochránce práv